

ביאורים לפרקי אבות

המשנה עם פירוש ר"ע מברטנורא ועיקר תוי"ט

פרק חמישי

א בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר (6), והלא במאמר אחד יכול להבראות (3), אלא, להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

פירוש ר"ע מברטנורא

בעשרה מאמרות. תשעה ויאמר, ובראשית נמי מאמר הוא, דכתיב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו: **שמאבדים את העולם.** שכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו איבד עולם מלא, והרשעים שבעונם מאבדים את נפשם כאילו מאבדים את העולם. כך מצאתי. ולי

נראה, שמאבדין את העולם ממש, שמכריעים את כל העולם כולו לכף חובה, ונמצא העולם אבד בשבילם: **שנברא בעשרה מאמרות.** ואינו דומה המאבד מלאכה שהיא נעשית ביום אחד למלאכה שהיא נעשית בהרבה ימים:

עיקר תוספות יו"ט

(א) ומה ת"ל כו'. הכי פירושו, מה תלמוד לומר מזה שהוא נברא בעשרה מאמרות, כלומר איזה לימוד נמשך מזה. ולא שהיא שאלה על הבריאה עצמה למה היתה בעשרה מאמרות, אלא שרצה לומר שיש לנו ללמוד מהבריאה שהיא בעשרה מאמרות לימוד מוסר נאה, שהלא במאמר אחד כו', ויצא לנו ממה שנברא בעשרה, להפרע כו'. אבל לא שלכך היתה כוונת הבריאה בעשרה מאמרות כדי להפרע וכו', שאין זה ממדת טובו יתברך לעשות פעולה יתירה כדי להפרע כו'. ד"ח: (ב) **להבראות.** ולא תנן ברא העולם ויכול

לברוא. נראה בעיני שהפליא בזה הוראת הבריאה שהיתה יש מאין ואפס מוחלט, ולא כמחשבת החושב בחומר קדמון. שכאשר נאמין באפס מוחלט, צודק המאמר לומר שהיה יכול להבראות שהוא מצד הנברא, שכיון שאפס ואין מוחלט היה, אין מונע מלהבראות במאמר אחד כמו בעשרה מאמרות. אבל אילו היה חומר קדום, לא יצדק לומר בפשיטות שהיה יכול להבראות מצד החומר, כי שמה טבע החומר לא היה מקבל הבריאה במאמר אחד:

"פרקי אבות הם חלק מתושבע"פ שלימודה צריך להיות בהבנה והשגה דוקא, ולכן אין להסתפק באמירת פרקי אבות, אלא צריכים ללמודם בעיון. כראוי בתושבע"פ.

אלא שמכיון ש"איני מבקש . . אלא לפי כחן", לא תובעים מכאן"א שלימד בעיון את כל המשניות וכל פרק בכל שבת ושבת, מכיון שמסתמא ענין זה יקשה להביאו לידי פועל; אבל עכ"פ משנה אחת בכל פרק, יש ללמוד בעיון כדבעי בתושבע"פ, והיינו שנוסף לאמירת המשניות בנוסח דאדמו"ר הוזק המודפס בסידור (ששם לא נדפסו המפרשים), יחזיק לידו ג"כ ספר משניות עם מפרשי המשנה, עכ"פ ספרי המשניות עם עיקר תוספות יו"ט ופירוש רבי עובדי' מברטנורא (המפרשים היסודיים), וילמד מתוכם עכ"פ משנה אחת כאמור עם המפרשים (שהם התושבע"פ בתושבע"פ גופא).

האמרו שיש במיוחד לתלמידי התמימים, שהיו עיקר ענינם – לימוד התורה בפירוש, בהבנה והשגה, ואדרבה: הסדר אצלם הוא הפוך – בתחילה לימוד לעינא, ואח"כ אמירה סתם".

(משיחת ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תנשי"א – התוועדות א' – בלתי מוגה)

מופץ ע"י "ועד חיילי בית דוד" – 770 בית משיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ביאורים לפרקי אבות

מתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שויו של העולם הוא אכן עשרה מאמרות?!

עם מזגו ותכונתו המיוחדת) מודגשת (בעיקר) מציאות העולם ("בעשרה מאמרות נברא העולם"), שבריאתו היא באופן שניתן תוכן ומעלה וחשיבות בכל פרטי הנבראים שנבראו בעשרה מאמרות, שהם כנגד עשר ספירות, עשר תכונות (מעלות) כלליות שבהם כלולים כל הענינים שיש בהם מעלה וחשיבות.

וכיון שהמאמרות דמעשה בראשית הם כנגד המאמרות שבמתן-תורה, מובן, שב' הענינים ד"עשרה מאמרות" ו"מאמר אחד" שבעולם ישנם גם בתורה:

. . ולכן, ע"י ה"מאמר אחד" שבתורה מגלים ה"מאמר אחד" שבעולם, וע"י ה"עשרה מאמרות" שבתורה מגלים ה"עשרה מאמרות" שבעולם:

ע"י ה"מאמר אחד" שבתורה, שמודגש ב(לימוד התורה ע"י ה)הקדמה ד"ברכו בתורה תחילה", שזהו"ע הביטול ל"נותן התורה", היינו, שניכר בתורה (לא כ"כ ההתחלקות דפרטי ההלכות שמדברים בעניני העולם, אלא נקודת האחדות) שהיא חכמתו של הקב"ה ("אחת דיבר אלקים") – מגלים בעולם ה"מאמר אחד", היינו, שניכר בעולם (לא ההתחלקות דפרטי הנבראים לפי מזגם ותכונתם, אלא) כח העצמות שמהוה את העולם מאין ליש;

וע"י ה"עשרה מאמרות" שבתורה, שמודגשים בריבוי ההתחלקות דהלכות התורה המלובשים בעניני העולם, ועד ל"כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעה" – מגלים בעולם ה"עשרה מאמרות", היינו, שניכר בעולם שהתוכן והמעלה והחשיבות שבו היא התוכן והמעלה והחשיבות ד"עשרה מאמרות" של הקב"ה, כנגד עשר ספירות עליונות, שלימות הקדושה, כפי שנמשכת ומתגלה בעולם.

(משיחות ש"פ בהו"ב, מבה"ח סיון ה'תנש"א)

"בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא ליפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות":

ובהקדם השאלה הידועה: כיון ש"במאמר אחד יכול להבראות", למה יהי' העונש והשכר על עולם שנברא בעשרה מאמרות כש"שויו" אינו אלא מאמר אחד – "אם הוא רוצה להרבות במאמרים אין הדבר מוטל על הרשע ולא על הצדיק"?

ויש לומר הביאור בזה, שבבריאת העולם ישנם בפועל ב' אופנים – "במאמר אחד" ו"בעשרה מאמרות":

"במאמר אחד" – נבראת מציאות היש, יש מאין ואפס המוחלט, "החומר הראשון" ששוה בכל הנבראים שבעולם. ו"בעשרה מאמרות" – נבראת (נתגלתה) הצורה דכל פרטי הנבראים שמחולקים זה מזה ע"י ההתחלקות דעשרה מאמרות, כולל גם "צירופים וחילופי אותיות המתגלגלות ברל"א שערים פנים ואחור כמ"ש בס' יצירה", שע"ז נבראו כל ריבוי פרטי הברואים שבעולם.

והחילוק שביניהם:

בהבריאה "במאמר אחד" (בריאת היש מאין ואפס המוחלט) – כיון שבריאת יש מאין היא (לא באופן של קירוב והתלבשות, אלא) באופן של ריחוק והבדלה (שאינו מתגלה בהנבראים, בענינים ובמעלטים), מודגשת יכלתו ית' ("במאמר אחד יכול להבראות"), ש"בכחו וביכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט" (כח העצמות), ולא מציאות הנברא, שגדרו (לאחר שנברא) אין ואפס, ומציאותו אינה אלא התגלות כחו ויכלתו ית' בבריאת יש מאין ואפס המוחלט;

ובהבריאה "בעשרה מאמרות" (כל ריבוי פרטי הנבראים וההתחלקות שביניהם, כל נברא ונברא

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!